nederlandse vereniging van banken

[redacted]

Consultatiereactie

aan Ministerie van Justitie en Veiligheid
datum 9 juli 2026
betreft Consultatiereactie Vereenvoudigingswet Justitie en Veiligheid 2027

Consultatiereactie

De NVB brengt in deze consultatie één gebundelde reactie uit. In deze reactie gaat de NVB in op twee onderwerpen die vanuit de bankenpraktijk bijzondere aandacht verdienen.

In bijlage A gaat de NVB in op de voorgestelde wijzigingen rond derdenbeslag. In bijlage B gaat de NVB in op digitale uitvoerbaarheid en het gebruik van eIDAS-vertrouwensdiensten.

Kernboodschappen

De NVB steunt de voorgestelde vereenvoudiging van het derdenbeslagproces en de beperking van onnodige verwerking van privacygevoelige informatie. Voor banken is daarbij essentieel dat duidelijk blijft dat zij relevante stukken kosteloos en tijdig kunnen opvragen wanneer zij daarbij een gerechtvaardigd belang hebben, dat zij mogen vertrouwen op de informatie van de gerechtsdeurwaarder en dat zij niet aansprakelijk kunnen worden gehouden als de onderliggende titel afwijkt van het exploot van de deurwaarder. Ook vraagt de NVB aandacht voor verdere digitalisering en standaardisatie van e-Derdenbeslag.

De NVB vraagt het ministerie om bij vereenvoudiging van wetgeving meer ruimte te bieden voor digitale processen en eIDAS-vertrouwensdiensten naast de elektronische handtekening. Elektronische zegels, elektronische tijdstempels en elektronische aangetekende bezorgingsdiensten kunnen in bepaalde processen beter aansluiten bij het bewijsdoel, bijvoorbeeld bij het vastleggen van de versie, herkomst, integriteit en datum van documenten. De NVB pleit niet voor vervanging van bestaande ondertekenprocessen, maar voor meer duidelijkheid en keuzevrijheid om per proces het meest passende digitale bewijsmiddel te gebruiken.

Gustav Mahlerplein 29-35
1082 MS Amsterdam
www.nvb.nl

Bijlage A

Inleiding

Deze bijlage bevat de reactie van de NVB op de voorgestelde wijzigingen rond derdenbeslag. De NVB ondersteunt het uitgangspunt dat wetgeving toegankelijker, beter uitvoerbaar en minder belastend moet worden voor burgers, ondernemingen en uitvoerende organisaties. Voor banken is dit onderwerp van bijzonder belang, omdat zij in de praktijk regelmatig als derde-beslagene worden betrokken bij beslagprocessen en daarbij behoefte hebben aan duidelijke, eenduidige en digitaal uitvoerbare regels.

Kernboodschap
De NVB steunt de voorgestelde vereenvoudiging van het derdenbeslagproces en de beperking van onnodige verwerking van privacygevoelige informatie. Voor banken is daarbij essentieel dat duidelijk blijft dat zij relevante stukken kosteloos en tijdig kunnen opvragen wanneer zij daarbij een gerechtvaardigd belang hebben, dat zij mogen vertrouwen op de informatie van de gerechtsdeurwaarder en dat zij niet aansprakelijk kunnen worden gehouden als de onderliggende titel afwijkt van het exploot van de deurwaarder. Ook vraagt de NVB aandacht voor verdere digitalisering en standaardisatie van e-Derdenbeslag.

De NVB vraagt in het bijzonder aandacht voor enkele praktische waarborgen die nodig zijn voor een duidelijke en uitvoerbare toepassing van de voorgestelde regeling.

1 Kosteloze verstrekking van afschriften

In de eerste plaats zou expliciet moeten worden vastgelegd dat het verkrijgen van een afschrift van de executoriale titel of het verlof voor de derde-beslagene kosteloos is. Dit voorkomt dat noodzakelijke inzage in de achterliggende stukken door kosten wordt ontmoedigd en er extra administratieve handelingen aan zowel de zijde van de deurwaarder als de derde-beslagene ontstaan.

2 Termijn voor verstrekking na opvraag

Daarnaast is het van belang dat duidelijk wordt binnen welke termijn deze afschriften na opvraag moeten worden verstrekt, zodat derdenbeslagen tijdig en zorgvuldig kunnen worden verwerkt.

Suggesties:

- De NVB geeft in overweging om in de wettekst of memorie van toelichting te verduidelijken dat verstrekking op eerste verzoek of in ieder geval zo spoedig mogelijk plaatsvindt. Daarmee wordt voorkomen dat onduidelijkheid ontstaat over de vraag of, en binnen welke termijn, de gerechtsdeurwaarder moet leveren.

- Daarnaast kan in de praktijk de vraag rijzen in hoeverre een derde-beslagene ook buiten de zuivere verwerking van het beslag een eigen belang kan hebben bij opvraag van de achterliggende stukken, bijvoorbeeld vanwege haar eigen rechten, verplichtingen of risico's in relatie tot de beslagene. De NVB vraagt de wetgever om, waar nodig, in de memorie van toelichting te verduidelijken hoe dit zich verhoudt tot de beoogde beperking van gegevensverwerking en de toepasselijke privacyregels.

3 Verantwoordelijkheid bij afwijkende stukken

Verder zou moeten worden verduidelijkt dat de derde-beslagene niet aansprakelijk of verantwoordelijk is voor handelingen die zij verricht in het kader van de verwerking van een derdenbeslag op basis van stukken of informatie die door de gerechtsdeurwaarder zijn aangereikt, indien deze afwijken van de onderliggende executoriale titel of het verlof. De derde-beslagene moet in beginsel kunnen vertrouwen op de juistheid en volledigheid van de door de gerechtsdeurwaarder verstrekte informatie.

Suggestie: De NVB onderschrijft het uitgangspunt in de memorie van toelichting dat de derde-beslagene mag afgaan op het exploot en de informatie van de gerechtsdeurwaarder. Het is wenselijk dit uitgangspunt zo expliciet mogelijk te bevestigen, omdat banken de onderliggende titel niet meer verkrijgen. De banken vragen aandacht voor hun positie als derde-beslagene: de derde-beslagene kan makkelijk door de hond of de kat worden gebeten, terwijl de derde-beslagene tegen wil en dank bij het geschil tussen de procederende partijen wordt betrokken.

4 SNG en e-Derdenbeslag

De NVB onderschrijft, in aansluiting op de consultatiereactie van SNG, het belang van verdere digitalisering en standaardisatie van e-Derdenbeslag. Een meer gestructureerde elektronische uitwisseling kan bijdragen aan een eenvoudiger, veiliger en efficiënter proces voor zowel gerechtsdeurwaarders als derde-beslagenen.

In dat kader vraagt de NVB aandacht voor het gebruik van uniforme elektronische berichten, het verminderen van verplichte aanlevering van documenten die in de praktijk beperkt worden gebruikt, zoals de modelverklaring, een duidelijke grondslag voor betrouwbare identificatie waar dat noodzakelijk en proportioneel is, en het expliciet mogelijk maken van elektronische verzending van de verklaring derdenbeslag. Deze punten kunnen bijdragen aan minder handmatige verwerking, minder foutgevoeligheid en lagere uitvoeringslasten.

Daarnaast vraagt de NVB aandacht voor de operationele uitwerking van elektronische verstrekking van de executoriale titel of het verlof. Als deze stukken op grond van artikel 475 lid 3 Rv niet langer verplicht via SNG aan bij SNG aangesloten partijen worden meegezonden, zou het een stap terug in de digitalisering van het proces zijn om het verzoek om de titel toe te sturen en het toesturen van de titel niet via SNG plaats te laten vinden.

5 Vereenvoudigd fiscaal derdenbeslag en strafvorderlijk beslag

De banken zien graag toegelicht welke gevolgen deze wetswijziging heeft voor strafvorderlijke beslagen ex artikel 94a Sv, mede gelet op de schakelbepaling van artikel 94c Sv. Daarnaast vragen de banken te bevestigen dat de voorgestelde wijziging geen gevolgen heeft voor het vereenvoudigd fiscaal derdenbeslag op grond van artikel 19 Invorderingswet 1990 en voor strafvorderlijke beslagen ex artikel 94 Sv.

Wij zijn graag bereid deze reactie nader toe te lichten en mee te denken over concrete formuleringen.

Bijlage B

Inleiding

Deze bijlage bevat de reactie van de NVB op digitale uitvoerbaarheid en het gebruik van eIDAS-vertrouwensdiensten. De NVB ondersteunt het uitgangspunt dat wetgeving toegankelijker, beter uitvoerbaar en minder belastend moet worden voor burgers, ondernemingen en uitvoerende organisaties. Voor financiële instellingen is dit onderwerp van bijzonder belang, omdat zij te maken hebben met grote aantallen klantprocessen, wettelijke informatieverplichtingen, identificatievereisten en langdurig te bewaren contractdocumentatie.

Kernboodschap
De NVB vraagt het ministerie om bij vereenvoudiging van wetgeving meer ruimte te bieden voor digitale processen en eIDAS-vertrouwensdiensten naast de elektronische handtekening. Elektronische zegels, elektronische tijdstempels en elektronische aangetekende bezorgingsdiensten kunnen in bepaalde processen beter aansluiten bij het bewijsdoel, bijvoorbeeld bij het vastleggen van de versie, herkomst, integriteit en datum van documenten. De NVB pleit niet voor vervanging van bestaande ondertekenprocessen, maar voor meer duidelijkheid en keuzevrijheid om per proces het meest passende digitale bewijsmiddel te gebruiken.

1. Elektronisch ondertekenen blijft in de praktijk complex

Vereenvoudiging is niet alleen een juridische exercitie. Zij moet ook worden bezien vanuit uitvoerbaarheid. Een bepaling die juridisch helder lijkt, kan in de praktijk nog steeds belastend zijn. Een belangrijke waarneming op dat punt is dat het gebruik van elektronische handtekeningen en elektronische onderhandse aktes in de praktijk als complex wordt ervaren. Wat in de analoge wereld zo simpel kan zijn als het plaatsen van een handtekening op een bierviltje, verzandt in de elektronische wereld in technische overwegingen over cryptografie, betrouwbaarheidsniveaus en discussies over de vraag of de identiteit van een persoon nogmaals moet worden vastgesteld met een selfie en een scan van een paspoort.

Een deel van de juridische complexiteit wordt veroorzaakt doordat wetgeving met één been in de analoge wereld blijft staan: een elektronische handtekening heeft onder omstandigheden dezelfde rechtsgevolgen als een handgeschreven handtekening. Wat die rechtsgevolgen van de handgeschreven handtekening zijn, is rechtszoekenden vaak niet bekend. Dit leidt ertoe dat ook in digitale processen met elektronische handtekeningen steeds een vergelijking moet worden gemaakt met de papieren situatie. Papieren vormvereisten, met name die van de papieren onderhandse akte, regeren zo over hun graf heen.

Een fundamentele vraag daarbij is of het wel zo handig is de handgeschreven handtekening als uitgangspunt te nemen. Bij het handmatig tekenen van contracten, en dus ook bij het elektronisch tekenen van contracten, staat de regeling van de

onderhandse akte uit het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering centraal. Deze regeling gaat uit van een prima facie aanname dat de inhoud van het ondertekende geschrift waar is. Bij de stellige ontkenning van de beweerdelijke ondertekenaar dat hij zou hebben getekend, rust op degene die zich op de gevolgen van de akte beroept de bewijslast om aan te tonen dat de beweerdelijke ondertekenaar inderdaad heeft getekend. Deze regeling is onder meer terug te voeren op de regeling over geschillen over de echtheid of onechtheid van geschriften en het gerechtelijk onderzoek uit artikel 38 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zoals gepubliceerd in het Staatsblad van 1828. De Hoge Raad heeft de rechtsregels over onder meer vervalste handtekeningen verder verfijnd in de arresten Kamerman/Aro Lease en Devante/Hascor. De vraag is of een dergelijke antieke regeling nog geschikt is voor elektronisch rechtsverkeer.

De elektronische handtekening is van geheel andere aard dan de handgeschreven handtekening. Zij wordt gezet met een instrument dat onder bepaalde voorwaarden aan de ondertekenaar ter beschikking wordt gesteld. Hoe betrouwbaarder dat instrument is verstrekt, hoe betrouwbaarder de handtekening. Zo wordt bij het hoogste betrouwbaarheidsniveau van de elektronische handtekening de ondertekenaar met een vrij zwaar digitaal proces geïdentificeerd. De ondertekenaar zal zich soms met een videoverbinding en een identiteitsbewijs moeten identificeren. Juridisch is de meerwaarde echter niet meer dan een gelijkstelling met de handgeschreven handtekening en daarmee de dwingende bewijskracht van de onderhandse akte.

Kortom: de elektronische handtekening is technisch complex, zij is ook juridisch complex, en het is de vraag of de realisatie van een elektronische handtekening met een hoog betrouwbaarheidsniveau de moeite waard is wanneer zij enkel resulteert in een eenvoudig weerlegbare handtekening.

Daarbij benadrukken wij dat de NVB niet pleit voor afschaffing of diskwalificatie van de elektronische handtekening. De elektronische handtekening kan in veel processen een passende en reeds geïmplementeerde oplossing zijn.

Suggestie: Onze oproep is juist om, aanvullend daarop, meer duidelijkheid en ruimte te bieden voor andere digitale bewijsmiddelen en vertrouwensdiensten waar die beter aansluiten bij het doel van het betreffende proces.

2. Meer ruimte voor andere eIDAS-vertrouwensdiensten

Er zijn andere vertrouwensdiensten met minder complexiteit dan de elektronische handtekening en met een duidelijkere meerwaarde. Die meerwaarde zit met name in de bewijsrechtelijke consequenties: met deze vertrouwensdiensten kan duidelijk bewijs worden geleverd.

In digitale klantprocessen gaat het vaak niet alleen om de vraag of een persoon een document heeft ondertekend, maar ook om de vraag of kan worden aangetoond welke versie van voorwaarden of contractdocumentatie op welk moment aan de klant is verstrekt en of die versie nadien ongewijzigd is gebleven. Voor dergelijke

doeleinden kunnen een elektronisch zegel en een elektronisch tijdstempel beter zijn toegesneden dan een elektronische handtekening. Zij kunnen bijvoorbeeld worden ingezet in een elektronische contracteerflow, waarbij automatisch wordt vastgelegd welke documentversie is verstrekt en op welk moment.

Op het moment van schrijven wordt in de Europese Unie gewerkt aan de Europese portemonnee voor digitale identiteit, de EU Digital Identity Wallet (EUDIW). De EUDIW zal naar verwachting bijdragen aan verdere digitalisering en aan het gebruik van eIDAS-vertrouwensdiensten, in het bijzonder doordat zij gekwalificeerde elektronische handtekeningen door natuurlijke personen moet ondersteunen. Juist in dat kader is van belang dat ook andere eIDAS-vertrouwensdiensten, zoals elektronische zegels, elektronische tijdstempels en elektronische aangetekende bezorgingsdiensten, niet uit het oog worden verloren.

Hierna worden drie vertrouwensdiensten toegelicht die in dit verband het meest relevant zijn: het elektronisch zegel, het elektronisch tijdstempel en de elektronische aangetekende bezorgingsdienst.

2.1 Elektronisch zegel

Een elektronisch zegel is een digitaal stempel van een rechtspersoon, bijvoorbeeld een bedrijf of overheidsorganisatie, waarmee de herkomst en integriteit van een document worden gegarandeerd. Het lijkt op een elektronische handtekening, maar is bedoeld voor organisaties in plaats van natuurlijke personen.

2.2 Elektronisch tijdstempel

Een elektronisch tijdstempel is een elektronische verklaring die aantoont dat een bepaald stuk data op een specifiek tijdstip bestond en sindsdien niet is gewijzigd. Het wordt gebruikt om de datum en integriteit van digitale documenten te bewijzen. Het elektronisch tijdstempel is inmiddels ook opgenomen in het Voorontwerp Wet modernisering pandrecht en cessie, wat wij toejuichen. Dat voorontwerp laat zien dat het tijdstempel in concrete gevallen een passend alternatief kan bieden voor bestaande analoge waarborgen, zoals het vastleggen van het moment waarop een pandrecht is gevestigd. Dit illustreert dat aansluiting bij bestaande eIDAS-vertrouwensdiensten ook buiten deze consultatie praktisch toepasbaar en juridisch zinvol kan zijn.

2.3 Elektronische aangetekende bezorgingsdienst

Een elektronische aangetekende bezorgingsdienst is een dienst voor het verzenden van elektronische berichten waarbij bewijs van verzending en ontvangst wordt geleverd en de inhoud beschermd is tegen verlies, diefstal, beschadiging of ongeoorloofde wijziging. Zij is vergelijkbaar met een aangetekende brief, maar dan digitaal.

Deze vertrouwensdiensten zijn al enige tijd wettelijk geregeld in de eIDAS-verordening en zijn naar verwachting eenvoudiger toe te passen dan de elektronische

handtekening, met een meer concrete meerwaarde. Zij hebben namelijk een concreet bewijsrechtelijk effect, in plaats van een gelijkstelling met een analoge handeling.

3. Aanbevelingen

Wij geven het ministerie de volgende aanbevelingen mee.

3.1 Erken eIDAS-vertrouwensdiensten expliciet als gelijkwaardig alternatief

De vertrouwensdiensten zijn al geregeld in de eIDAS-verordening. Er is geen wetgeving nodig om ze in te kunnen zetten en het gewenste bewijsrechtelijke effect te laten hebben. Adoptie wordt echter mogelijk belemmerd door onbekendheid en doordat er geen duidelijke inbedding is in het Nederlandse bewijsrecht. De bewijsrechtelijke effecten van de genoemde vertrouwensdiensten moeten immers autonoom worden uitgelegd. Een verwijzing in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering naar de vertrouwensdiensten in de eIDAS-verordening en de bijbehorende bewijsrechtelijke gevolgen van die vertrouwensdiensten kan daarom verhelderend werken.
Daarbij is van belang dat deze inzet geen verplichting hoeft te creëren om bestaande ondertekenprocessen te vervangen. Het gaat om het openen en verduidelijken van aanvullende mogelijkheden, zodat per proces kan worden gekozen welk digitaal bewijsmiddel het meest passend, uitvoerbaar en proportioneel is.

3.2 Vergroot bekendheid en praktische toepasbaarheid van vertrouwensdiensten

De beperkte toepassing van elektronische zegels, tijdstempels en elektronische aangetekende bezorgingsdiensten lijkt mede te worden veroorzaakt door onbekendheid met deze instrumenten en door onzekerheid over hun verhouding tot het Nederlandse bewijsrecht. Het ministerie kan een rol spelen door in toelichtingen, handreikingen of toekomstige vereenvoudigingsrondes expliciet aandacht te besteden aan deze vertrouwensdiensten en aan situaties waarin zij praktisch kunnen worden ingezet.

3.3 Zorg voor samenhang met Europese ontwikkelingen

De Nederlandse wetgever zou waar mogelijk moeten aansluiten bij Europese standaarden. Dat voorkomt nationale afwijkingen, bevordert grensoverschrijdende dienstverlening en ondersteunt de interne markt. Voor financiële instellingen is dit van groot belang, omdat klanten, producten en dienstverleners steeds vaker internationaal opereren.

4. Conclusie

De NVB onderschrijft het streven naar vereenvoudiging van wetgeving en ziet in de bredere inzet van eIDAS-vertrouwensdiensten een concrete kans om digitale processen eenvoudiger, beter uitvoerbaar en bewijsrechtelijk duidelijker te maken. Door naast de elektronische handtekening ook elektronische zegels, tijdstempels en elektronische aangetekende bezorgingsdiensten nadrukkelijker te positioneren, kan beter worden aangesloten bij de praktijk van digitaal rechtsverkeer. Voor zover dit

punt niet meer kan worden meegenomen in de huidige vereenvoudigingsronde, verzoekt de NVB het ministerie dit onderwerp te betrekken bij een volgende vereenvoudigingswet of bij een andere passende modernisering van het bewijsrecht en het digitaal rechtsverkeer.

5. Slot

Wij zijn graag bereid deze reactie nader toe te lichten en mee te denken over concrete formuleringen waarmee digitale uitvoerbaarheid structureel in wetgeving kan worden verankerd.